

Δεδομένα, τάσεις και προοπτικές σχετικά με τη θέση της Ισπανικής γλώσσας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Ελένη Λεονταρίδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης¹

Περίληψη

Στην Ελλάδα, ενώ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προσφέρονται προγράμματα σπουδών σχετικά με την ισπανική γλώσσα και πολιτισμό, η ισπανική δεν διδάσκεται στη μέση εκπαίδευση. Σε αυτή μας την εργασία, ύστερα από μία σύντομη αναδρομή στο παρελθόν, θα εστιάσουμε στην παρούσα κατάσταση και σε δεδομένα (όπως το πιλοτικό πρόγραμμα διδασκαλίας ισπανικής στα Γυμνάσια και η πρόσφατη ένταξή της στις εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας) που φαίνεται να οδηγούν σε σημαντικές αλλαγές όσον αφορά τη θέση της γλώσσας αυτής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η πρόσφατη δε ανακοίνωση του ΥΠΕΠΘ για ένταξη από το 2009-2010 της ειδικότητας ΠΕ40 Ισπανικής Γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έρχεται ως απάντηση στις σύγχρονες προκλήσεις και προσδοκίες χρόνων.

Abstract

En Grecia, aunque las universidades ofrecen estudios relacionados con la lengua y cultura española, el castellano no se incluye en el currículum de la educación primaria y secundaria. En este trabajo, pasamos revista a la posición del español en el sistema educativo griego y enfocamos en datos (como

Η κ. Ελ. Λεονταρίδη είναι λέκτορας στο τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ.

el programa piloto de enseñanza del español en los institutos o la reciente inclusión del mismo en los exámenes del Certificado Estatal de Competencia Lingüística “KPG”) que parecen conducir a significantes cambios en cuanto a la misma. Parece que la reciente convocatoria del Ministerio de Educación para la gradual inclusión, a partir del año 2009-2010 del español en la educación secundaria, viene a ser la respuesta a los retos actuales y expectativas de años.

Εισαγωγή

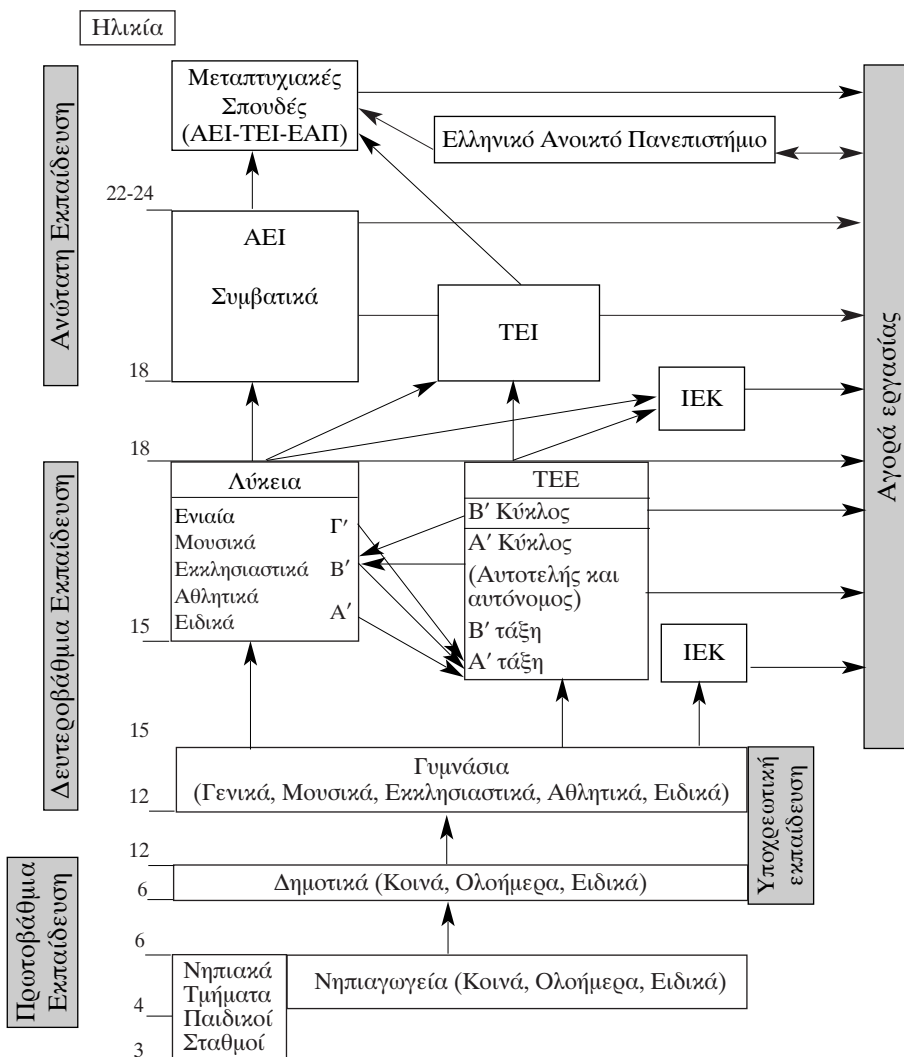
Το ελληνικό Σύνταγμα του 1975 ορίζει ότι το Κράτος είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση των Ελλήνων πολιτών, αποστολή που φέρνει εις πέρας το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) μέσω των τοπικών Διευθύνσεων και Γραφείων² που είναι υπεύθυνα για τη διοίκηση των εκπαιδευτικών κέντρων, πλην της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ελληνικά πανεπιστήμια είναι Ν.Π.Δ.Δ., αυτοτελή και αυτοδιοικούμενα που εποπτεύονται ωστόσο από το ΥΠΕΠΘ³. Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά 5-15 ετών και συμπεριλαμβάνει την προσχολική (Νηπιαγωγείο), την πρωτοβάθμια (Δημοτικό) και τον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο)⁴. Στον ακόλουθο πίνακα παραθέτουμε σχηματικά τη διάρθρωση της ελληνικής δημόσιας εκπαίδευσης η οποία σχεδόν στο σύνολό της παρέχεται δωρεάν⁵:

Πίνακας 1: Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα⁶

ΓΕΝΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ		ΗΛΙΚΙΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ		ΔΙΑΡΚΕΙΑ
Υποχρεωτική εκπ/ση	Α' βάθμια εκπ/ση	4-6	Νηπιαγωγείο		2 έτη
		6-12	Δημοτικό		6 έτη
		12-15	Γυμνάσιο		3 έτη
Μη-υποχρεωτική εκπ/ση	Β' βάθμια εκπ/ση ⁷	15-18	Ενιαίο Λύκειο ⁸	Επαγγέλμ. εκπαίδευση	3 έτη
			Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) ⁹		2-3 έτη ¹⁰
	Αδιαβάθμιστα Ιδρύματα ¹¹	+ 18	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΙΕΚ) ¹²	Ανώτατη εκπαίδευση	2 έτη
			Πανεπιστήμιο (ΑΕΙ)		4 έτη ¹³
	Γ' βάθμια εκπ/ση	18-22	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) ¹⁴		4 έτη

Στη συνέχεια παραθέτουμε σχηματικά τη δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος [Πηγή: Σκαρτσή (2003: 9)].

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές και τη βασική νομοθεσία που διέπει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα βλ. European Commission / Eurybase (χ.η.: 19). Στην ίδια πηγή είναι διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία και το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την δευτεροβάθμια, τη μετα-δευτεροβάθμια και τη μετα-δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (σ. 79 κ.ο.κ.), καθώς και την ανώτατη τεχνολογική και ανώτατη πανεπιστημιακή εκπαίδευση (σ. 140 κ.ο.κ.).

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και η διδασκαλία ξένων γλωσσών

Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η εισαγωγή της ξένης γλώσσας στο πρόγραμμα σπουδών γίνεται στο δημοτικό. Κατά το σχολικό έτος 2003-2004 άρχισε η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας¹⁵ από τη Γ' τάξη του Δημοτικού Σχολείου (αντί της Δ' τάξης που ήταν μέχρι τότε), ενώ από τη σχολική χρονιά 2006-2007 εισάγεται και δεύτερη ξένη γλώσσα (Γαλλική ή Γερμανική κατ' επιλογήν)¹⁶.

Τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο η Αγγλική διδάσκεται ως πρώτη ξένη γλώσσα για 3 ώρες στην Α' και για 2 ώρες στη Β' και Γ' τάξη. Αντίστοιχα η δεύτερη ξένη γλώσσα (Γαλλικά ή Γερμανικά) διδάσκεται για 2 ώρες εβδομαδιαίως¹⁷. Σύμφωνα με την Lugo Mirón (2007: 20) στο 86% των Γυμνασίων προσφέρεται ως δεύτερη ξένη γλώσσα η Γαλλική ενώ στο 55% η Γερμανική. Αντίστοιχα, η μεγάλη πλειοψηφία των Λυκείων προσφέρουν ως πρώτη ξένη γλώσσα τα Αγγλικά και ως δεύτερη ξένη γλώσσα τα Γαλλικά (38%) ή Γερμανικά (13%).

Ωστόσο, το 2005-2006, εισήχθησαν σε 5 γυμνάσια της χώρας πιλοτικά προγράμματα διδασκαλίας της Ιταλικής¹⁸, ενώ από την επόμενη σχολική χρονιά (2006-2007), λειτούργησε πιλοτικό πρόγραμμα εισαγωγής της Ισπανικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση¹⁹ σε 6 γυμνάσια²⁰ –στην Αττική (Παλλήνη και Αιγάλεω), στη Θεσσαλονίκη (Διαβατά), την Πάτρα, την Λάρισα και τα Χανιά– το οποίο συνεχίστηκε στα ίδια κέντρα και κατά το έτος 2007-2008. Κατά το τρέχον σχολικό έτος (2008-2009), η Ισπανική είχε προγραμματιστεί να ξεκινήσει να διδάσκεται από την Α' τάξη του γυμνασίου (και να συνεχιστεί και στις επόμενες τάξεις), σε νέες σχολικές μονάδες όπως αυτές της Αγίας Παρασκευής, Χολαργού, Πετρούπολης και Τρίπολης καθώς και στα πειραματικά γυμνάσια Τρίπολης, Αναβρύτων και Βαρβακείου Σχολής. Ωστόσο σε κανένα από τα δύο προβλεπόμενα σχολεία στην Τρίπολη δεν συγκεντρώθηκε ικανός αριθμός ενδιαφερόμενων μαθητών ώστε να λειτουργήσει το πρόγραμμα. Τα στατιστικά

στοιχεία στο τέλος του τριετούς πιλοτικού προγράμματος είναι διαφωτιστικά:

Πίνακας 2: Αριθμός μαθητών την τρίτη χρονιά λειτουργίας του πιλοτικού προγράμματος²¹ Ισπανικής γλώσσας στη Μέση Εκπαίδευση (2008-2009)

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	Α' γυμνασίου	Β' γυμνασίου	Γ' γυμνασίου
5 ^ο Γυμνάσιο Χανίων	16	37	21
5 ^ο Γυμνάσιο Αιγάλεω	40	17	18
1 ^ο Γυμνάσιο Παλλήνης	25	30	19
Γυμνάσιο Διαβατών	16	26	21
5 ^ο Γυμνάσιο Λάρισας	24?	24	13
3 ^ο Γυμνάσιο Πάτρας	30	28	28
Πειραματικό Γυμνάσιο Βαρβακείου Σχολής	25	-	-
Πειραματικό Γυμνάσιο Αναβρύτων	19	-	-
1 ^ο Γυμνάσιο Χολαργού	23	-	-
3 ^ο Γυμνάσιο Αγίας Παρασκευής	23	-	-
3 ^ο Γυμνάσιο Πετρούπολης	11	-	-
<i>Σύνολο μαθητών ανά τάξη</i>	<i>252</i>	<i>162</i>	<i>120</i>

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ: 534

Συγκεντρωτικά λοιπόν, ενώ την πρώτη χρονιά τα μαθήματα παρακολούθησε ένα σύνολο 120 μαθητών (Lugo Mirón, 2007: 20), και τη δεύτερη 268 (Ponce Martín, 2007: 40) στο τέλος του πιλοτικού προγράμματος ο αρχικός αριθμός έχει σχεδόν πενταπλασιαστεί, φτάνοντας τους 534²². Η ακόλουθη στατιστική αναπαράσταση είναι δηλωτική του ενδιαφέροντος αυτού για την ισπανική γλώσσα:

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 97372/Δ2/22.9.2006 απόφαση του ΥΠΕΠΘ, για την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος διδασκαλίας της Ισπανικής Γλώσσας στα σχολεία (όπως καθορίζεται με την υπ' αριθμ. πρωτ. 74672/Γ2/21.7.2006 Υ.Α.) προσλήφθηκαν ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί που είχαν τα κάτωθι προσόντα²³ και σύμφωνα με τις εξής οδηγίες:

α) Πτυχίο Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας ή πτυχίο τμήματος Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας με κατεύθυνση Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή ισότιμο αντιστοίχου ειδικότητας ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής²⁴.

β) Η πρόσληψη των ανωτέρω εκπαιδευτικών γίνεται με απόφαση του Διευθυντή της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στην έδρα του οποίου ανήκουν τα πιλοτικά σχολεία. Οι αρμόδιες Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκδίδουν προσκλήσεις ενδιαφέροντος, κατόπιν των οποίων οι υποψήφιοι υποβάλλουν αιτήσεις για την πλήρωση των θέσεων.

γ) Κατά την πρόσληψη των ωρομισθίων εκπαιδευτικών εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 1 του Ν. 3194/2003 (ΦΕΚ 267 Α').

Σε κάθε περίπτωση προηγούνται κατά την πρόσληψη οι κάτοχοι διδακτορικού και έπονται οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος με ειδίκευση στην Ισπανική Γλώσσα και Φιλολογία. Μεταξύ των υποψηφίων ιδίων προσόντων λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία κτήσης του βασικού πτυχίου ή η βαθμολογία αυτού σε περίπτωση σύγχρονης λήψης του πτυχίου αυτού.

Όλα φαίνονταν να δείχνουν ότι η Ισπανική σύντομα θα ακολουθούσε το δρόμο που χάραξε η Ιταλική καθώς η τελευταία συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά ανάμεσα στις ειδικότητες των εξετάσεων του ΑΣΕΠ (κλάδος ΠΕ34), για την κατάρτιση πινάκων επιτυχίας εκπαιδευτικών της Δημόσιας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τα σχολικά έτη 2009-2010 και 2010-2011²⁵. Πράγματι, όταν στα τέλη Μαΐου 2009 το ΥΠΕΠΘ εξέδωσε πρόσκληση προς τους υποψήφιους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για ένταξη στους πίνακες αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών σχολικού έτους 2009-2010” (εγκύκλιος Δ2/62703/29-5-2009)²⁶, ανάμεσα στις ειδικότητες που κλήθηκαν συμπεριλήφθηκε και ο “υπό σύσταση κλάδος ΠΕ40 Ισπανικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης”.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση²⁷ τώρα, οι σπουδές που σχετίζονται με την Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμό γενικότερα²⁸ αποτελούν σχετικά πρόσφατη δυνατότητα επιλογής για τους μαθητές που λαμβάνουν μέρος στις πανελλήνιες εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανάμεσα στα 20 Πανεπιστήμια (ΑΕΙ) και 15 Τεχνολογικά Ιδρύματα (ΑΤΕΙ) της χώρας²⁹, σχετικές σπουδές και αντίστοιχο πανεπιστημιακό τίτλο προσφέρουν:

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ): *Τμήμα Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας* της Φιλοσοφικής Σχολής. Το συγκεκριμένο Τμήμα Ιταλικής ιδρύθηκε το 1999, ως μετεξέλιξη του Γενικού Τμήματος Ξένων Πολιτισμών, και μέχρι σήμερα (2008-2009) έχει δύο Κατευθύνσεις που χορηγούν ξεχωριστά πτυχία: α) Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και β) Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας (για την τελευταία προσφέρονται 130 θέσεις εισακτέων). Το πτυχίο απονέμεται στους φοιτητές που περνούν επιτυχώς 42 μαθήματα³⁰. Ωστόσο, πρόσφατα ανακοινώθηκε από το ΥΠΕΠΘ ο διαχωρισμός των κατευθύνσεων Ιταλικής και Ισπανικής σε δύο νέα Τμήματα, που θα λειτουργήσουν ξεχωριστά από το 2009-2010.

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)³¹: *Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού* της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών (<http://www2.eap.gr/frame-set.jsp?locale=el>). Προσφέρονται 100 θέσεις σε απόφοιτους Λυκείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι εισάγονται στο Τμήμα μετά από σχετική κλήρωση και στους οποίους παρέχεται εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή τους στο τμήμα αποτελεί η αποδεδειγμένη γνώση της Ισπανικής σε επίπεδο B2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς (η πλειοψηφία των υποψηφίων προσκομίζει το DELE Intermedio)³². Για την απόκτηση Πτυχίου απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση 12 Θεματικών Ενοτήτων³³.

Σε γενικές γραμμές, τα προγράμματα αυτά σκοπεύουν στην προσφορά γνώσεων στην Ισπανική γλώσσα καθώς και στην κατανόηση της εξέλιξής της. Στοχεύουν επίσης στην πληρέστερη κατανόηση των πλούσιων και πολυδιάστατων πολιτισμών των ισπανόφωνων λαών. Στα παραπάνω προγράμματα θα πρέπει να προσθέσουμε και τα ακόλουθα:

Στο *Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας* (<http://www.auth.gr/itl>) της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) προσφέρεται πληθώρα μαθημάτων ελεύθερης επιλογής ισπανικής γλώσσας, γλωσσολογίας και λογοτεχνίας³⁴ με προοπτική το τμήμα σύντομα να μετονομαστεί σε Τμήμα Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας.

Το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (<http://www.dflti-ionio.gr/>) του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Κέρκυρα προσφέρει σειρά μαθημάτων για «Ειδίκευση Ισπανικής γλώσσας και πολιτισμού και η διδακτική της ως ξένης»³⁵. Από το ακαδημαϊκό έτος 2000-2001 η εισαγωγή των φοιτητών απαιτεί την εξέταση της ισπανικής γλώσσας ως ειδικό μάθημα στις πανελληνίες εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι μέχρι του παρόντος, η προσφερόμενη ειδίκευση φαίνεται να μην είναι αντίστοιχη τουλάχιστον της προσφερόμενης από το ΕΚΠΑ και το ΕΑΠ. Η αιτία πιθανώς να πηγάζει από την έλλειψη ικανού αριθμού μελών ΔΕΠ που να θεραπεύουν το συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο ή, κατά τη γνώμη μας, στο γεγονός ότι το πρόγραμμα σπουδών δεν έχει ξεκάθαρους στόχους³⁶.

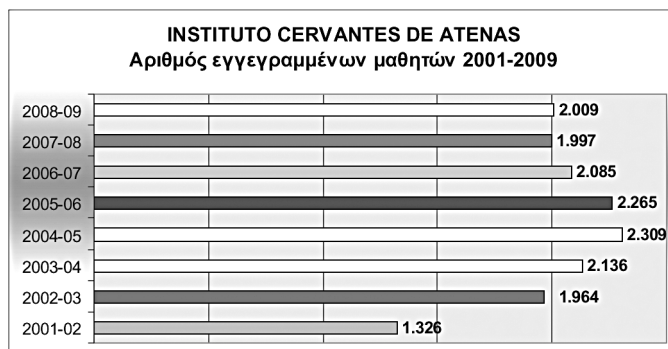
Η διδασκαλία ξένων γλωσσών σε άλλα κέντρα

Όπως ίσως θα παρατήρησε ο αναγνώστης από τα όσα προαναφέρθηκαν, προκύπτει μία αντίφαση: η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα –τουλάχιστον μέχρι τη στιγμή που γράφεται αυτό το άρθρο– δεν συμπεριλαμβάνει στα *επίσημα* προγράμματα σπουδών της την Ισπανική γλώσσα, ωστόσο *προϋποθέτει τη γνώση αυτής* (περίπου σε επίπεδο B2) για την πραγματοποίηση σπουδών σε δημόσια ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα³⁷. Πού και πώς όμως αποκτάται η γνώση αυτή; Προφανώς μέσω ιδιαίτερων μαθημάτων ή μαθημάτων σε ιδιωτικά, κατά βάση, κέντρα σπουδών.

Αφήνοντας στην άκρη τα ιδιαίτερα μαθήματα για τα οποία είναι αδύνατο να έχουμε στοιχεία, σημαντικό ρόλο στη διάδοση της Ισπανικής στην Ελλάδα διαδραματίζει το Instituto Cervantes, οργανισμός με έδρα τη Μαδρίτη, ο οποίος υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας της Ισπανίας. Το Instituto Cervantes της Αθήνας³⁸ δραστηριοποιείται σε πολιτιστικό-εκπαιδευτικό επίπεδο όντας υπεύθυνο για τη διδασκαλία της ισπανικής γλώσσας και τη διάδοση του ισπανικού και ισπανοαμερικανικού πολιτισμού³⁹ στην Ελλάδα. Προσφέρει επίσης ειδικά μαθήματα μετάφρασης, λογοτεχνίας, ζωγραφικής, κινηματογράφου, ισπανικής για ειδικούς σκοπούς (νομική, επιχειρήσεις, κ.ά.), συνομιλίας, προετοιμασίας για τις εξετάσεις DELE, επιμόρφωσης καθηγητών, κτλ.⁴⁰. Τα στατιστικά στοιχεία που παραθέτουμε στη συνέχεια είναι ενδεικτικά της αύξησης του ενδιαφέροντος για την ισπανική γλώσσα στην Ελλάδα:

	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ							
Instituto Cervantes de Atenas	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09
Σύνολο εγγεγραμμένων μαθητών	1.326 ⁴¹	1.964 ⁴²	2.136 ⁴³	2.309 ⁴⁴	2.265 ⁴⁵	2.085 ⁴⁶	1.997	2.009

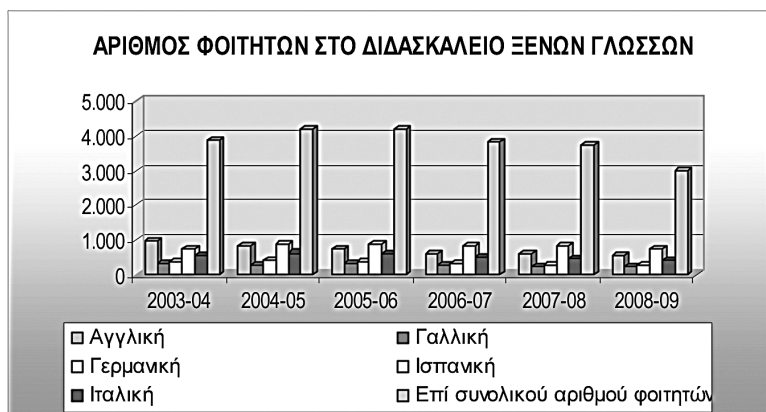
Σχηματικά:

Από την άλλη, σε πολλά πανεπιστήμια της Ελλάδας λειτουργούν Διδασκαλεία ή Κέντρα Ξένων Γλωσσών⁴⁷, όμως, η συνεισφορά του Διδασκαλείου Ξένων Γλωσσών (ΔΞΓ) του Πανεπιστημίου Αθηνών αναφορικά με τη διδασκαλία και διάδοση της ισπανικής γλώσσας αξίζει ειδική μνεία. Στο ΔΞΓ προσφέρονται μαθήματα γλώσσας σε 34 γλώσσες⁴⁸ αλλά και ειδικά προγράμματα ορολογίας, μετάφρασης, πολιτισμού, κτλ.⁴⁹. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία, το ενδιαφέρον για την Ισπανική αυξήθηκε με εντυπωσιακό τρόπο, σε σημείο που το ΔΞΓ αποτελεί το δεύτερο σημαντικότερο –ως προς τον αριθμό εκείνων που παρακολουθούν τα μαθήματά του– κέντρο διάδοσης της Ισπανικής στην Αθήνα, μετά το Instituto Cervantes. Τα στατιστικά στοιχεία⁵⁰ που παραθέτουμε στη συνέχεια είναι ενδεικτικά της εντυπωσιακά ανοδικής τάσης που χαρακτηρίζει την Ισπανική τα τελευταία χρόνια έναντι άλλων γλωσσών όπως είναι τα Αγγλικά⁵¹, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά.

	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ					
ΓΛΩΣΣΑ	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09
Αγγλική	978	848	734	619	635	566
Γαλλική	345	309	323	280	260	264
Γερμανική	405	429	410	329	303	292
Ισπανική	750	908	888	826	843	749
Ιταλική	589	641	622	547	486	454
Επί συνολικού αριθμού φοιτητών	3.880	4.178	4.204	3.849	3.730	2.325

Σχηματικά:

Πέρα από τα δύο αυτά κέντρα, η Ισπανική διδάσκεται σε όλο και περισσότερα ιδιωτικά Κέντρα Ξένων Γλωσσών (ΚΞΓ) ενώ ήδη σε αρκετές πόλεις λειτουργούν εδώ και χρόνια κέντρα που προσφέρουν προγράμματα σπουδών αποκλειστικά γύρω από την ισπανική γλώσσα και πολιτισμό⁵². Ο Luján Castro (2002) εκτιμά (δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία) ότι ο αριθμός όσων μάθαιναν Ισπανικά σε ΚΞΓ στην Ελλάδα το 2000-2001 ήταν 3.500⁵³. Ο αριθμός αυτός αυξήθηκε δραματικά τα τελευταία χρόνια, σε σημείο που –όπως υποστηρίζει η Lugo Mirón (2007: 15)– να φτάνουν τους 20.000 μαθητές οι οποίοι φοιτούν στα 370 ΚΞΓ που προσφέρουν ισπανικά ανά την Ελλάδα.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειώσουμε ότι, όσον αφορά τα ΚΞΓ, για να μπορέσει να εργασθεί κάποιος ως καθηγητής Ισπανικών, απαιτείται η έκδοση από το ΥΠΕΠΘ σχετικής Άδειας διδασκαλίας ή/και Επάρκεια προσόντων διδασκαλίας ξένης γλώσσας. Σε γενικές γραμμές, για τους Έλληνες πολίτες απαιτείται πτυχίο Ισπανικής Φιλολογίας ή το DELE Superior⁵⁴, ενώ για πολίτες άλλων χωρών με μητρική την Ισπανική αρκεί να διαθέτουν πτυχίο ΑΕΙ σε οποιοδήποτε αντικείμενο⁵⁵. Υπεύθυνος για την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων της αλλοδαπής είναι ο ΔΟΑΤΑΠ (Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών & Πληροφόρησης), οργανισμός ο οποίος εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από το ΥΠΕΠΘ⁵⁶.

Πιστοποίηση γλωσσομάθειας

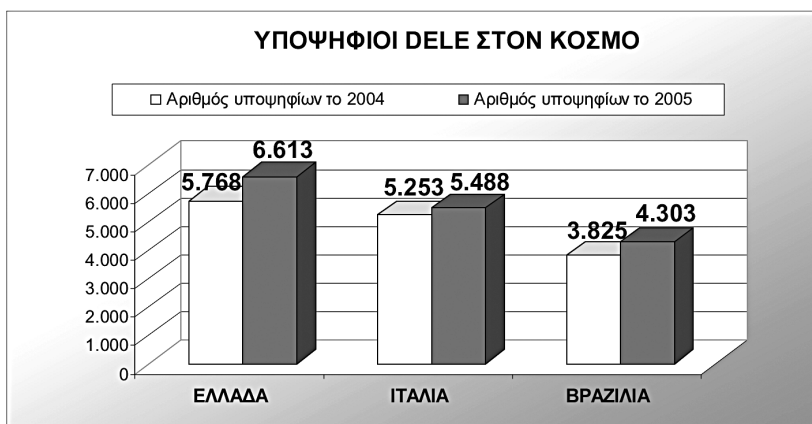
Οι επίσημες εξετάσεις γλωσσομάθειας του Ισπανικού Κράτους οι οποίες πιστοποιούν τη γλωσσική ικανότητα του υποψηφίου στην Ισπανική ως ξένη γλώσσα είναι οι εξετάσεις DELE (Diplomas de Español como Lengua

Extranjera). Ο επίσημος φορέας για τη διοργάνωση των εξετάσεων σε διεθνές επίπεδο είναι το Instituto Cervantes, ενώ την ευθύνη για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των εξετάσεων φέρει το Τμήμα Cursos Internacionales του Πανεπιστημίου της Salamanca⁵⁷. Στην Ελλάδα, οι εξετάσεις DELE διοργανώνονται δύο φορές το χρόνο (κατά τους μήνες Μάιο και Νοέμβριο⁵⁸), και μέχρι το 2008 προσέφεραν τρία επίπεδα γλωσσομάθειας: Inicial (επίπεδο B1 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς), Intermedio (επίπεδο B2) και Superior (επίπεδο Γ2). Η εδώ και χρόνια αναμενόμενη αναδιάρθρωση των προσφερόμενων επιπέδων πιστοποίησης DELE ξεκίνησε τον Μάιο του 2009 με την προσθήκη του επιπέδου A1 (DELE Nivel A1) ενώ εκτιμάται ότι από το τέλος του 2010 θα προσφέρονται εξετάσεις και για τα επίπεδα A2 και Γ1.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι η χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό υποψηφίων στις εξετάσεις DELE παγκοσμίως –παρόλο που ο πληθυσμός της ανέρχεται στα 11 εκατομμύρια– ακολουθούμενη από την Ιταλία (58 εκατ.) και τη Βραζιλία (174 εκατ.)⁵⁹. Ενδεικτικά, η Marcos Sagrado (2006: 47) παραθέτει τα ακόλουθα στοιχεία προερχόμενα από την Διεύθυνση Διπλωμάτων και Διοίκησης Εξωτερικού του Instituto Cervantes στη Μαδρίτη:

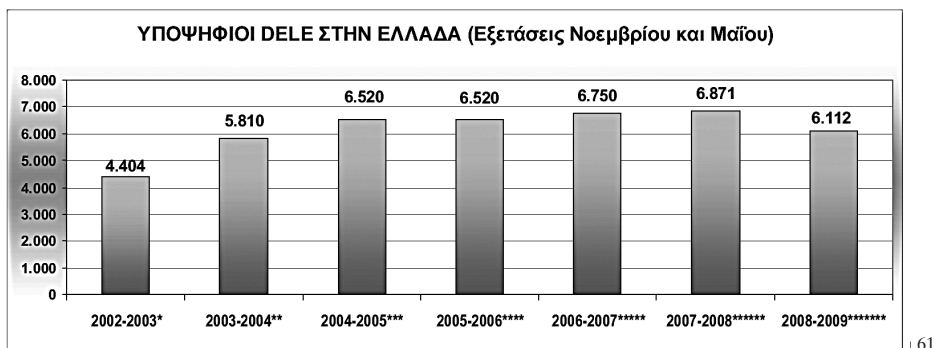
Αριθμός υποψηφίων ανά έτος	Αριθμός υποψηφίων το 2004	Αριθμός υποψηφίων το 2005
Ελλάδα	5.768	6.613
Ιταλία	5.253	5.488
Βραζιλία	3.825	4.303

Σχηματικά:

Στις εξετάσεις DELE του ακαδημαϊκού έτους 2006-07, από τους 37.690 υποψηφίους ανά τον κόσμο, οι 6.700 ήταν Έλληνες (Leontaridi & Pérez Bernal 2008a). Όσο και αν ακούγεται απίστευτο, τουλάχιστον “ένας στους

τέσσερις υποψήφιους στον κόσμο διεκπεραιώνει την εγγραφή του σε κάποιο από εξεταστικά κέντρα που διευθύνει το Instituto Cervantes της Αθήνας⁶⁰. Τα στατιστικά στοιχεία μιλούν από μόνα τους:

Ίσως οι ιλιγγιώδεις αριθμοί υποψηφίων στις εξετάσεις DELE και το ενδιαφέρον που υποδηλώνουν για την ισπανική γλώσσα να ήταν και ένας από τους λόγους να συντελεστεί ένα ακόμη σημαντικό βήμα: από το Νοέμβριο του 2008, στις εξετάσεις του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) για την αγγλική, γαλλική, ιταλική και γερμανική γλώσσα που διοργανώνει το ΥΠΕΠΘ, προστέθηκαν οι εξετάσεις για το επίπεδο B2 της Ισπανικής γλώσσας⁶². Στις εξετάσεις Ισπανικής επιπέδου B2, το Νοέμβριο του 2008 συμμετείχαν 390 υποψήφιοι, ενώ ήδη τον Μάιο του 2009 ο αριθμός σχεδόν διπλασιάστηκε (673 υποψήφιοι)⁶³. Στις εξετάσεις Νοεμβρίου 2009 αναμένεται να προστεθεί ένα νέο επίπεδο, εκείνο της Ισπανικής επιπέδου Γ1.

Κίνητρα και στόχοι για την εκμάθηση της Ισπανικής ως ξένη γλώσσα

Σε κάθε περίπτωση το ερώτημα που γεννάται είναι: για ποιο λόγο εν τέλει τέτοιο ενδιαφέρον καταγράφεται για την *Ισπανική* (και όχι για κάποια άλλη γλώσσα); Οι λόγοι μπορεί να είναι διαφορετικής φύσης, και όπως πολύ σωστά το εκφράζει ο Castellanos Vega (2006: 6 [§ 5: Grecia]): «Οι στόχοι που συνειδητά ή ασυνειδητά θέτουν οι μαθητές που προσέρχονται στην τάξη [της Ισπανικής] είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τα κίνητρα για τα οποία μαθαίνουν ισπανικά και, άρα, με τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες τους»⁶⁴. Για την ερευνά του, ο Castellanos Vega σχεδίασε μία σειρά από ερωτηματολόγια που απευθύνονταν σε καθηγητές και μαθητές της Ισπανικής σε κέντρα του Instituto Cervantes σε διάφορες χώρες, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα. Τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν το 1994 και αν και από τότε έχουν

περάσει πολλά χρόνια, φαίνεται λογικό τα επαγγελματικά κίνητρα (συμπεριλαμβανομένης εδώ της 'βελτίωσης' του βιογραφικού σημειώματος) και η προσωπική ικανοποίηση να εξακολουθούν να είναι από τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους ένας Έλληνας αποφασίζει να μάθει ισπανικά⁶⁵. Για τους Έλληνες, η *Ισπανία και τα Ισπανικά είναι της μόδας*. Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο καθηγητής Ισπανικών στην Ελλάδα δεν πρέπει να ξεχνά ότι τα Ισπανικά δεν είναι ποτέ η πρώτη ξένη γλώσσα που μαθαίνει ένας Έλληνας. Κατά κανόνα οι μαθητές της Ισπανικής στην Ελλάδα είναι ενήλικοι⁶⁶ (επομένως συνήθως διαθέτουν εμπειρία στην εκμάθηση γλωσσών) και, στην πλειοψηφία τους, ήδη γνωρίζουν κάποια άλλη λατινογενή γλώσσα, γεγονός που αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την εκμάθηση λεξιλογίου, γραμματικής και σύνταξης⁶⁷. Από την άλλη, η ισπανική φωνητική –και περιέργως η σύνταξη– μοιάζει τόσο με την ελληνική, που οι Έλληνες σπάνια εγκαταλείπουν από τη στιγμή που θα αρχίσουν να μαθαίνουν Ισπανικά δεδομένου ότι αφομοιώνει κανείς με μεγαλύτερη ευκολία κάτι που είναι ικανός να το αποκωδικοποιήσει, όταν καταλαβαίνει τη λογική του⁶⁸.

Η αύξηση του ενδιαφέροντος για την εκμάθηση της Ισπανικής δεν γίνεται εμφανής μόνο στους αριθμούς που καταγράφονται στις εξετάσεις DELE ή (προσφάτως) στο ΚΠΓ και στους αριθμούς διδασκομένων σε κέντρα όπως το ΔΞΓ και το Instituto Cervantes. Ενδεικτική είναι επίσης η αυξανόμενη πολιτιστική δραστηριότητα που αναπτύσσει το τελευταίο αλλά και η Πρεσβεία της Ισπανίας και άλλων χωρών της Λατινικής Αμερικής. Σε αυτούς τους φορείς, θα πρέπει να προσθέσουμε πληθώρα σωματείων και συλλόγων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η ASPE⁶⁹ (1991), η ASCLAYE (1958), ο Ελληνοϊσπανικός Σύνδεσμος Αθηνών (1980), η Εταιρεία Ελλήνων Ισπανιστών (1997), το Ελληνοϊσπανικό Κέντρο Πολιτισμού Θεσσαλονίκης "Federico García Lorca" (1990), κ.ά. Μάλιστα, πολλοί από αυτούς τους φορείς (ιδιαίτερα η ASPE), διοργανώνουν σεμινάρια διδακτικής της Ισπανικής ως ξένη γλώσσα, συχνά σε συνεργασία με εκδοτικούς οίκους της Ελλάδας και της Ισπανίας τα οποία χαίρουν μεγάλης αποδοχής από τους συμμετέχοντες. Σε σχέση μάλιστα με αυτό, η Ponce Martín (2007: 41), αναφερόμενη σε καθηγητές που απασχολούνται σε ΚΞΓ ή ιδιαίτερα μαθήματα, σημειώνει ότι πολλοί από αυτούς «δεν διαθέτουν πάντα την κατάλληλη εκπαίδευση. Συχνά αρκεί να είναι απλά ισπανόφωνοι, από το οποίο προκύπτει η ανάγκη για σεμινάρια επιμόρφωσης καθηγητών»⁷⁰. Σε κάθε περίπτωση, ως απάντηση στο σταθερά αυξανόμενο ενδιαφέρον, διοργανώνονται κάθε φορά όλο και περισσότερα σεμινάρια επιμόρφωσης, ημερίδες κτλ. (κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη). Μεταξύ αυτών, μπορούμε να κάνουμε ιδιαίτερη μνεία στα εξής:

*«Ημερίδες Διδακτικής της Ισπανικής ως Ξένη Γλώσσα»*⁷¹. Πραγματοποιούνται μία φορά το χρόνο, σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, από την ASPE, σε συ-

νεργασία με το Instituto Cervantes, την Πρεσβεία της Ισπανίας (και το αντίστοιχο Μορφωτικό Τμήμα) στην Ελλάδα, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, κτλ. καθώς και με διάφορους εκδοτικούς οίκους και βιβλιοπωλεία⁷².

«Σεμινάρια Μεθοδολογίας και Διδακτικής της ισπανικής για καθηγητές ισπανικών στην Ελλάδα»⁷³ που διοργανώνονται στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη τα δύο τελευταία χρόνια με ετήσια ή εξαμηνιαία συχνότητα από το Μορφωτικό Τμήμα της Πρεσβείας της Ισπανίας στην Αθήνα, σε συνεργασία με καθηγητές από το Πανεπιστήμιο του Alcalá, το ΕΚΠΑ και το ΑΠΘ.

Ημερίδες και σεμινάρια που οργανώνονται από το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών του ΕΚΠΑ. Το Μάιο του 2004, στο «Αφιέρωμα στη Γερμανική, Ιταλική και Ισπανική Γλώσσα» δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην Ισπανική Γλώσσα⁷⁴.

Ενδεικτικό είναι επίσης το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι, τόσο της Ελλάδας όσο και της Ισπανίας δραστηριοποιούνται στον τομέα της ισπανικής γλώσσας⁷⁵ και λογοτεχνίας⁷⁶ ενώ εμφανίζονται διγλωσσες περιοδικές εκδόσεις (όπως το *Sol Latino*), ραδιοφωνικά προγράμματα και θεατρικές παραστάσεις στα Ισπανικά, κτλ.

Συμπεράσματα

Στην εργασία μας αυτή, κάναμε μία σύντομη παρουσίαση από το παρελθόν και το παρόν της διδασκαλίας της Ισπανικής στην Ελλάδα. Διαπιστώσαμε ότι το γενικότερο ενδιαφέρον που παρατηρείται για την Ισπανική σε διεθνές επίπεδο γίνεται αντιληπτό και στη χώρα μας, στα εξεταστικά κέντρα της οποίας εξετάζεται το 25% του συνολικού αριθμού υποψηφίων στις εξετάσεις DELE παγκοσμίως. Ωστόσο, η Ισπανική ουσιαστικά απουσιάζει από τα επίσημα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης –δεδομένο που ευτυχώς, όπως φαίνεται, θα αλλάξει σύντομα– ενώ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί γνωστικό αντικείμενο που θεραπεύεται τα τελευταία μόλις χρόνια. Ωστόσο, η πρόσφατη ένταξή της στις εξετάσεις Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας και η πρόθεση του ΥΠΕΠΘ να συμπεριλάβει τον κλάδο ΠΕ40 Ισπανικής Γλώσσας στο ενιαίο πίνακα αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για το έτος 2009-2010, αποτελούν ενδείξεις για επερχόμενες σημαντικές αλλαγές όσον αφορά το status της γλώσσας αυτής στην ελληνική εκπαίδευση. Το μέλλον διαφαίνεται μάλλον φωτεινό.

Σημειώσεις

1. Η Ελένη Λεονταρίδη είναι γλωσσολόγος, Λέκτορας του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ, με γνωστικό αντικείμενο την μορφολογία και σύνταξη της Ισπανικής γλώσσας.
2. Η διοίκηση της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ασκείται από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που περιλαμβάνουν διάφορα Τμήματα με διακριτούς τομείς αρμοδιοτήτων. Για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπάρχουν 58 Διευθύνσεις και 141 Γραφεία ενώ για τη δευτεροβάθμια 58 Διευθύνσεις και 85 Γραφεία (Σκαρτσής, 2003: 11). Για παρουσίαση των Διευθύνσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και εκτενή αναφορά σε αυτά τα επίπεδα εκπαίδευσης βλ. European Comission / Eurybase (χ.η.: 23 κ.ο.κ.).
3. «Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) έχει τη διοίκηση όλων των σχολείων της χώρας, την οποία ασκεί δια μέσου των Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών του καθώς και δια μέσου των Συμβουλίων –γνωμοδοτικής και επιστημονικής φύσης– που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες. Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και ο Υπουργός ασκεί, μέσω των Υπηρεσιών της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου, εποπτεία και έλεγχο νομιμότητας για εκείνες μόνο τις πράξεις των ιδρυμάτων για την έκδοση των οποίων συμπράττει και ο Υπουργός» (European Comission / Eurybase, χ.η.: 21).
4. Ο Νόμος 1566/1985 (Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις) καθορίζει όλες τις λεπτομέρειες της δομής και λειτουργίας της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στον ίδιο Νόμο αναφέρεται ότι η Προσχολική Αγωγή ανήκει στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και μεγάλο μέρος της λειτουργίας της ακολουθεί τις ίδιες νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν σε ό,τι αφορά το Δημοτικό Σχολείο. Με το άρθρο 73 του Νόμου 3518/2006 η φοίτηση στα νηπιαγωγεία έγινε διετής, ξεκινώντας από την ηλικία των τεσσάρων (4) ετών και με υποχρεωτική φοίτηση στην ηλικία των πέντε (5) (European Comission / Eurybase, χ.η.: 41).
5. Στα δημόσια ιδρύματα, δίδακτρα καταβάλλονται μονάχα στα ΙΕΚ, σε κάποια μεταπτυχιακά προγράμματα των ΑΕΙ καθώς και σε όλα τα προγράμματα του ΕΑΠ (βλ. ενότητα 2.2).
6. Προσαρμοσμένο από την Ponce Martín (2007: 34). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, βλ. Σκαρτσής (2003), Δερβίσης (1985) καθώς και στον ιστότοπο του Υπουργείου Παιδείας (http://www.ypepth.gr/el_ec_page969.htm).
7. Η μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση του 1997, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα Ενιαία Λύκεια και τα ΤΕΕ, ενώ δεν αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο (http://www.ypepth.gr/el_ec_page969.htm). «Επίσης λειτουργούν Εκκλησιαστικά, Μειονοτικά, Διαπολιτισμικά, Πειραματικά και Μουσικά Γυμνάσια και Λύκεια καθώς και Ειδικά Γυμνάσια, Λύκεια και λυκειακές τάξεις που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Άλλες οργανωτικές παραλλαγές και εναλλακτικές δομές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελούν τα Καλλιτεχνικά Σχολεία, τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» (European Comission / Eurybase, χ.η.: 74).
8. Νομοθεσία: Ν.2525/1997: Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις (<http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/EuryPage?country=EL&lang=EL&fragment=4>).
9. «Η μη υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: το Γενικό λύκειο (ΓΕΛ) και το Επαγγελματικό λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) Η διάρκεια φοίτησης και στους δύο τύπους λυκείων είναι τριετής. Παράλληλα με τα ημερήσια σχολεία της Δευτερο-

βάθμιας Εκπαίδευσης, λειτουργούν Εσπερινά Γυμνάσια και Εσπερινά Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια (ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ.) Υπάρχουν επίσης και οι Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ), οι οποίες είναι Ημερήσιες και στις οποίες η φοίτηση είναι διετής. Με τον Νόμο 3475/2006 (ΦΕΚ 146, Τεύχος Α') η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ) που αντικαθιστούν τα Δημόσια Τ.Ε.Ε. (Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια) αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Από την έναρξη του σχολικού έτους 2006-2007 τα Ενιαία Λύκεια μετονομάζονται σε Γενικά Λύκεια (ΓΕ.Λ.) ενώ λειτουργεί η πρώτη τάξη του ΕΠΑ.Λ. Στο πλαίσιο των μεταβατικών ρυθμίσεων, η μετατροπή από Τ.Ε.Ε. σε ΕΠΑ.Λ γίνεται σταδιακά ανά τάξη και έτος αρχίζοντας από την Α' τάξη του ΕΠΑ.Λ το σχολικό έτος 2006-2007. Η Β' τάξη του Α' κύκλου και ο Β' κύκλος των Τ.Ε.Ε. εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τα ισχύοντα προγράμματα διδασκαλίας μέχρι και τα σχολικά έτη 2006-2007 και 2007-2008 αντίστοιχα. Ειδικώς τα δημόσια ημερήσια Τ.Ε.Ε. με απογευματινό ωράριο λειτουργίας εξακολουθούν να λειτουργούν ως Τ.Ε.Ε., χωρίς εγγραφή νέων μαθητών στην Α' τάξη μέχρι το τέλος του σχολικού έτους 2007-2008 οπότε και καταργούνται εκτός εάν εν τω μεταξύ με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μετατραπούν σε ΕΠΑ.Λ. ή ΕΠΑ.Σ.» (European Commission / Eurybase, χ.η.: 73-74).

10. Η διάρκεια φοίτησης στα ΤΕΕ είναι διετής (α' κύκλος σπουδών) ή τριετής (β' κύκλος σπουδών).

11. Χαρακτηρίζονται έτσι γιατί μπορούν να δεχτούν αποφοίτους τόσο Γυμνασίου όσο και Λυκείου, ανάλογα με τις ειδικότητες που προσφέρουν (Σκαρτσή, 2003: 24).

12. Τα ΙΕΚ «προσφέρουν τυπική αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη δυνατότητα απόκτησης Πιστοποιητικού ή Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης ισότιμοι με εκείνο των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) –με επαγγελματικά δικαιώματα ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα» (European Commission / Eurybase, χ.η.: 74).

13. Οι σπουδές που οδηγούν σε πανεπιστημιακό τίτλο σπουδών διαρκούν τέσσερα χρόνια για τα περισσότερα επιστημονικά αντικείμενα, πέντε χρόνια για τις Πολυτεχνικές σχολές και για ένα αριθμό εφαρμοσμένων επιστημών (οδοντιατρική, κτηνιατρική, φαρμακευτική, γεωπονική, δασολογία) καθώς και για τις τέχνες (μουσική, θέατρο, εικαστικές τέχνες). Τέλος, οι σπουδές στην ιατρική διαρκούν 6 έτη. Οι σπουδές που οδηγούν σε μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης διαρκούν 1-2 χρόνια ενώ για απόκτηση διδακτορικού διπλώματος η νομοθεσία ορίζει ότι απαιτούνται τουλάχιστον 3 χρόνια.

14. Τα ΤΕΙ είναι αυτοδιοικούμενα Ν.Π.Δ.Δ. και εντάχθηκαν στην Ανώτατη Εκπαίδευση το 2001 (στην Ανώτατη Εκπαίδευση εντάχθηκαν το 2003 και τα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα). Για μία ιστορική επισκόπηση της πορείας της ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα βλ. European Commission / Eurybase (χ.η.: 140-142).

15. Για 3 ώρες εβδομαδιαίως, σε όλες τις τάξεις.

16. Η διδασκαλία της δεύτερης ξένης γλώσσας, Γαλλικής και Γερμανικής σύμφωνα με την Φ. 12/773/77094/Γ1/28-7-2006 (ΦΕΚ 1139/2006, τ. Β') «Αναμόρφωση Ωρολογίων προγραμμάτων στο Δημοτικό Σχολείο» απευθύνεται στους μαθητές της Ε' και Στ' τάξης για 2 ώρες εβδομαδιαίως (http://www.dlv.gr/egyklioi_parallili_didaskalia.htm).

17. Σύμφωνα με την εγκύκλιο Γ2/4636/4-9-2001, οι μαθητές επιλέγουν στην Α' Λυκείου να διδάσκονται ως μάθημα Γενικής Παιδείας μια ξένη γλώσσα μεταξύ των Αγγλικών-Γαλλικών-Γερμανικών που έχουν διδαχθεί στο Γυμνάσιο. Τη γλώσσα αυτή υποχρεούνται να διδάσκονται στις επόμενες τάξεις του Λυκείου. Επίσης, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να διδάσκονται ως μάθημα επιλογής μια δεύτερη ξένη γλώσσα μεταξύ των Αγγλικών-Γαλλικών-Γερμανικών (http://www.dlv.gr/egyklioi_parallili_didaskalia.htm). Σχετικά με τα προγράμματα σπουδών αγ-

γλικής, γαλλικής και γερμανικής γλώσσας των Α', Β', Γ' τάξεων του Ενιαίου Λυκείου βλ. http://www.ypepth.gr/docs/prog_spoud_lyk_2001_2.doc.

18. Για τα σχολεία όπου εισήχθη το πιλοτικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Ιταλικής το 2006-2007 (και τις σχετικές διατάξεις της υπ' αριθμ. Γ2/4637/4.9.2001 εγκυκλίου) βλ. <http://dide.flo.sch.gr/Nomothesia/FEK1154-2006-OrologioProgrammaGymnasiou.pdf>. Τη δεύτερη χρονιά το πρόγραμμα διευρύνθηκε σε εφαρμόστηκε σε 10 γυμνάσια (βλ. <http://www.pde.gr/forum/index.php?page=458>), και κάπως έτσι φτάσαμε στις 29/8/2008, οπότε και το ΥΠΕΠΘ εξέδωσε δελτίο τύπου με το οποίο ανακοίνωσε ότι από το σχολικό έτος 2008-2009 η Ιταλική Γλώσσα θα εισαχθεί σε όλα τα Γυμνάσια της χώρας στο πλαίσιο της παράλληλης διδασκαλίας της δεύτερης ξένης γλώσσας (βλ. <http://www.pde.gr/forum/index.php?page=458>). Για το ίδιο έτος, το ΥΠΕΠΘ αποφάσισε (υιοθετώντας τις διατάξεις της εγκυκλίου Γ2/4636/4.9.2001) την εισαγωγή του μαθήματος της Ιταλικής Γλώσσας και στα παρακάτω Γενικά Λύκεια: 6ο Γενικό Λύκειο Αθηνών, 3ο Γενικό Λύκειο Νίκαιας, 13ο Γενικό Λύκειο Πάτρας, 1ο Γενικό Λύκειο Κέρκυρας (βλ. http://www.esos.gr/news/xene_gloses/rosiki-gl-21-7-2008.htm).

19. Σύμφωνα με την αριθ. 74672/Γ2 Υ.Α ΦΕΚ 1115 τ.Β'/16-8-06. Στα σχολεία αυτά, οι μαθητές διδάσκονται υποχρεωτικά τα Αγγλικά ως πρώτη ξένη γλώσσα ενώ επιλέγουν τα Ισπανικά ως δεύτερη ξένη γλώσσα, αντί για Γαλλικά ή Γερμανικά.

Να σημειώσουμε επίσης ότι το συγκεκριμένο πιλοτικό πρόγραμμα είναι υπεύθυνο για την εκ νέου δημιουργία –έπειτα από τη διακοπή κάποιων ετών– ενός Τεχνικού Τμήματος (Asesoría) στην Πρεσβεία της Ισπανίας στην Αθήνα το οποίο υπάγεται στο Τμήμα Εκπαίδευσης της Ρώμης (Consejería de Educación). Το Τμήμα αυτό είναι υπεύθυνο –μεταξύ άλλων– για επιμορφωτικά σεμινάρια/ δραστηριότητες, υποτροφίες για καθηγητές Ισπανικών, για τη συμμετοχή μαθητών στο Programa de Pueblos Abandonados του Ισπανικού Υπουργείου Παιδείας, κτλ. (Ponce Martín, 2007: 33). Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://www.educacion.es/exterior/gr>

20. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των γυμνασίων όπου εισήχθησαν πιλοτικά τα Ιταλικά και τα Ισπανικά είναι πολύ μικρός αν λάβουμε υπόψη ότι για το αντίστοιχο πιλοτικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Γαλλικής και Γερμανικής Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση τα σχολεία ήταν 210 (ένα ανά Δ/νση και Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης).

21. Ευχαριστούμε την κα. María del Carmen Ponce Martín, Εκπαιδευτική Σύμβουλο της Ελλάδας (Εκπαιδευτικό Τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, Κοινωνικής Πολιτικής και Αθλητισμού της Ισπανίας στην Ιταλία, την Ελλάδα και την Αλβανία), για τις πληροφορίες που μας έδωσε.

22. Βέβαια, η Ισπανική διδάσκεται επίσης και σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια –κυρίως εκείνα που προσφέρουν προγράμματα διεθνούς απολυτηρίου (International Baccalaureate) για τα οποία ωστόσο δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία.

23. Βλ. σχετικά http://www.eclass.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=188&Itemid=1.

24. Το ΥΠΕΠΘ ενέκρινε στην κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων του Προγράμματος Σπουδών του ΕΑΠ «Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός» μόλις τον 2008 κατά τη σχετική συνεδρίαση του Συμβουλίου Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΣΑΠΕ) την 26η Ιουνίου (βλ. επίσης *Επαγγελματικά δικαιώματα...* 2008).

25. Σύμφωνα με τα στοιχεία των γραμματειών των τμημάτων ιταλικής γλώσσας και φιλολογίας του ΑΠΘ και του ΕΚΠΑ, οι πτυχιούχοι ιταλικής υπολογίζονται περί τους (3.000) λαμβάνοντας υπόψη και τους αποφοίτους ξένων παν/μίων. Η ένταξη λοιπόν της ειδικότητας των εκπαιδευτικών Ιταλικής στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ λαμβάνει ακόμα μεγαλύτερη σημασία αν αναλογιστούμε ότι αν και το Τμήμα του ΑΠΘ ιδρύθηκε το 1961, οι απόφοιτοί του δεν είχαν μέχρι σήμερα καμία προοπτική διορισμού ως καθηγητές στο δημόσιο –τακτική αντίθετη βεβαίως προς τον ιδρυτικό νόμο του ΑΠΘ για τα ξενόγλωσσα τμήματα, που προέβλεπε την οργανική ένταξη των αποφοίτων τους στην δημόσια εκπαίδευση (http://www.skaigf.gr/files/Ypepth_03_12_07.pdf).

26. Βλ. http://www.alfavita.gr/anakoinoseis/ank28_5_9_0532.php.

27. «Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα πανεπιστήμια (ΑΕΙ) και στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ). Τα πανεπιστήμια αποτελούνται από σχολές οι οποίες χωρίζονται σε τμήματα. Το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος οδηγεί σε ένα ενιαίο Πτυχίο. Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) περιλαμβάνουν τμήματα που συγκροτούν σχολές οι οποίες καλύπτουν τους βασικούς τομείς σπουδών (γραφικές τέχνες και καλλιτεχνικές σπουδές, διοίκηση επιχειρήσεων και οικονομικά, επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας, τεχνολογία και γεωπονία, εφαρμόσιμη τεχνολογία και τεχνολογία τροφίμων και ειδών διατροφής). Κάθε ΤΕΙ έχει τουλάχιστον δύο σχολές και κάθε σχολή τουλάχιστον δύο τμήματα. Το πρόγραμμα σπουδών έχει περισσότερο πρακτική κατεύθυνση». (http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathe_xtra_Flag181446=Take=00=Show=26=File=0=Pref=0frame100097_12/02/2007_181462)

28. Και επομένως προϋποθέτουν γνώση της Ισπανικής η οποία εξετάζεται στις αντίστοιχες εξετάσεις ειδικού μαθήματος στις πανελλήνιες εισαγωγικές εξετάσεις στα ΑΕΙ ή αποδεικνύεται –στην περίπτωση του ΕΑΠ– μέσω τίτλου γλωσσομάθειας της Ισπανικής σε επίπεδο B2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς.

29. Για μία λίστα των ελληνικών ΑΕΙ και ΤΕΙ, βλ. <http://www.gunet.gr/02.php>

30. Η Lugo Mirón (2007: 26) εξηγεί ότι από τα 42 αυτά μαθήματα, τα 30 είναι υποχρεωτικά (με γλώσσα διδασκαλίας την Ισπανική για το 85% αυτών), 6 υποχρεωτικά κατ' επιλογή (από τα 65 αντικείμενα που προσφέρει η Ισπανική κατεύθυνση) και 6 ελεύθερης επιλογής από την Ιταλική κατεύθυνση ή άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

31. Το ΕΑΠ είναι το 19ο ελληνικό ΑΕΙ και παρέχει Πτυχία και –κυρίως– Μεταπτυχιακά Διπλώματα Ειδίκευσης (Masters) καθώς επίσης και Διδακτορικά Διπλώματα, Πιστοποιητικά Προπτυχιακής Επιμόρφωσης, Πιστοποιητικά Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης και Πιστοποιητικά Παρακολούθησης ΘΕ. Η λειτουργία του καθορίζεται από το Ν. 2552/97 (όπως τροποποιήθηκε από το αρθ. 14 του Ν. 2817/2000, από το αρθ. 3 του Ν. 3027/2002, από το αρθ. 13 του Ν. 3260/2004 και από το αρθ. 19 του Ν. 3577/2007). Πρόκειται για ένα θεσμό που έγινε δεκτός με μεγάλο ενθουσιασμό στην ελληνική κοινωνία. Αρκεί να αναλογιστούμε ότι ο αριθμός προσφερόμενων θέσεων για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 ήταν 7.000 (+ 126 ΑΜΕΑ) ενώ ο αριθμός υποψήφιων για αυτές τις θέσεις έφτασε τους 72.139 (<http://www2.eap.gr/frameset.jsp?locale=el>).

32. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις εισαγωγής στο συγκεκριμένο τμήμα βλ. <http://www2.eap.gr/frameset.jsp?locale=el>.

33. Για την παρακολούθηση κάθε θεματικής ενότητας καταβάλλονται δίδακτρα της τάξεως των 700 ευρώ (το ποσό αναπροσαρμόζεται ετησίως). Η ΘΕ κατοχυρώνεται με την συγγραφή 4 σχετικών εργασιών και επιτυχή συμμετοχή στις τελικές εξετάσεις. Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από τη διάρθρωση του προγράμματος σπουδών, βλ. <http://www2.eap.gr/frameset.jsp?locale=el>.

34. Τα μαθήματα προσφέρονται από δυο μέλη ΔΕΠ, μία Αλλοδαπή Δασκάλα και μία απεσταλμένη λέκτορα από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ισπανίας (lectora MAE-AECID).

35. Η Ειδίκευση Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού συστάθηκε στο Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. με το υπ' αριθμ. 265/1998 Προεδρικό Διάταγμα.

36. Όπως αναφέρεται στην ίδια την ιστοσελίδα του προγράμματος (http://www.dflti.ionio.gr/current/spanish_el.htm) «Τα μαθήματα της ειδίκευσης δεν περιορίζονται στον χώρο της Γλώσσας, της Φιλολογίας και της Διδακτικής, αλλά εκτείνονται σε τομείς όπως η Ιστορία, η Γεωγραφία, ο Πολιτισμός, η Οικονομία, το Δίκαιο, οι Πολιτικοί Θεσμοί της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής. Δηλαδή στόχος μας είναι να προσφέρουμε στην αγορά εργασίας όχι μόνον καθηγητές της Ισπανικής γλώσσας, αλλά και άτομα ικανά να απασχοληθούν σε ισπανόφωνο εργασιακό περιβάλλον, καθώς και σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που έρχονται σε επαφή με ισπανόφωνες χώρες».

37. Βέβαια, στις εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρόμοια φαινόμενα καταγράφονται και για την εξέταση άλλων ειδικών μαθημάτων που δεν προσφέρονται στα

Δεδομένα, τάσεις και προοπτικές σχετικά με τη θέση της Ισπανικής γλώσσας

Γυμνάσια και Λύκεια, όπως ήταν για παράδειγμα και τα ιταλικά –μέχρι πρόσφατα–, τα τούρκικα, τα κινεζικά, κτλ..

38. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80 λειτουργούσε στην Ελλάδα το Instituto Cultural Reina Sofía, το οποίο εξαρτιόνταν από την Πρεσβεία της Ισπανίας και προσέφερε μαθήματα ισπανικής. Το ICRS μετονομάστηκε σε Instituto Cervantes με την ίδρυση του ομώνυμου Οργανισμού το 1991. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Instituto Cervantes βλ. την ιστοσελίδα του Ινστιτούτου <http://cervantes.es> και του παραρτήματός του στην Αθήνα <http://atenas.cervantes.es>.

39. Το πρόγραμμα των πολιτιστικών εκδηλώσεων είναι προσβάσιμο στο κοινό στη διεύθυνση: http://atenas.cervantes.es/gr/culture_spanish/activities_cultural_spanish.shtm

40. Βλ. http://atenas.cervantes.es/gr/courses_spanish/students_spanish/courses_special.htm

41. Luján Castro (2002). Βλ. http://cvc.cervantes.es/obref/anuario/anuario_02/lujan/tabla03.htm

42. *Memoria del Instituto Cervantes 2002-03*: 135.

43. *Memoria del Instituto Cervantes 2002-03*: 135.

44. *Memoria del Instituto Cervantes 2004-05*: 126.

45. Lugo Mirón (2007: 15).

46. Ευχαριστούμε τον κ. Juan Vicente Piqueras Salinas, Διευθυντή Σπουδών του Instituto Cervantes της Αθήνας, για τις πληροφορίες που μας έδωσε για τα τρία τελευταία ακαδημαϊκά έτη.

47. Ωστόσο μαθήματα Ισπανικής προσφέρουν ελάχιστα από αυτά. Για παράδειγμα Ισπανικά διδάσκονται στο Διδασκαλείο του Πανεπιστημίου Κρήτης αλλά όχι στο Κέντρο Ξένων Γλωσσών του ΑΠΘ.

48. Στο ΔΞΓ διδάσκονται οι ακόλουθες γλώσσες: Αγγλική, Αιθιοπική, Αλβανική, Αραβική, Αρμενική, Βουλγάρικη, Γαλλική, Γερμανική, Γεωργιανή, Δανική, Εβραϊκή, Ιαπωνική, Ινδική, Ισλανδική, Ισπανική, Ιταλική, Κινεζική, Κοπτική, Μαλαισιανή, Νορβηγική, Ολλανδική, Ουγγρική, Ουκρανική, Παλαιοσλαβική, Περσική, Πορτογαλική, Ρουμανική, Ρωσική, Σερβική, Σουηδική, Τουρκική, Τσεχική, Φινλανδική (Λεονταρίδη κ.ά., 2008: 8).

49. Οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα τμήματα σε ποσοστό 70%, ενώ σε ποσοστό 30% μπορούν να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία φοιτητές άλλων ιδρυμάτων. Οι τελευταίοι επιβαρύνονται με λίγο υψηλότερα διδάκτρα σε σχέση με τους φοιτητές του ΕΚΠΑ. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα μαθήματα γλώσσας γίνονται από τον Οκτώβριο μέχρι τον Μάιο, δύο φορές την εβδομάδα, για 3 ώρες κάθε φορά.

50. Ευχαριστούμε τη Γραμματεία του ΔΞΓ για τα στοιχεία μας παραχώρησε.

51. Όσον αφορά τα Αγγλικά βέβαια, η εξήγηση είναι εύκολη αν αναλογιστούμε ότι οι περισσότεροι μαθητές που φοιτούν στο ΔΞΓ είναι φοιτητές ΑΕΙ, οι οποίοι σε αυτή πια την ηλικία συνήθως γνωρίζουν αρκετά καλά αγγλικά.

52. Σύμφωνα με δημοσίευση της 13/09/2007 που επικαλείται στοιχεία του υπουργείου Παιδείας (βλ. http://www.esos.gr/idiotika_cat/frontistiria/1404.htm) σε ολόκληρη την Ελλάδα λειτουργούν συνολικά 7138 ΚΞΓ. Από αυτά τα 2034 βρίσκονται στην Αθήνα και Πειραιά και ακολουθούν 1333 στη Μακεδονία, 862 στην Πελοπόννησο, 606 στη Θεσσαλονίκη, κτλ.

53. Πιο αναλυτικά (προσαρμοσμένο από τον Luján Castro, 2002):

Διδασκαλία της Ισπανικής ως Ξένη Γλώσσα στην Ελλάδα							
	Α'βάθμια	Β'βάθμια	Γ'βάθμια	Κέντρα Ξένων Γλωσσών σε ΑΕΙ	Φροντιστήρια (ΚΞΓ)	Instituto Cervantes	Σύνολο
Καθηγητές	0	7	4	10	80 (περίπου)	14 (μόνιμο προσωπικό)	115
Μαθητές	0	299	190	600 (περίπου)	3.500 (περίπου)	1.326	5915

54. “To DELE SUPERIOR, πληροί τις προϋποθέσεις για την χορήγηση άδειας διδασκαλίας ισπανικών σε ιδιωτικά ΚΕΙΤ” (http://diplomas.cervantes.es/docs/ficheros/200712030001_7_1.pdf).

55. Για τη διαδικασία, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά κτλ., βλ. http://www.ypepth.gr/el_ec_category297.htm

56. Όπως εξηγεί η Στεργίου (2007), στη χώρα μας μέχρι το 1979 την αρμοδιότητα της αναγνώρισης τίτλων σπουδών Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης την είχαν αποκλειστικά τα Πανεπιστήμια. Το 1979 με νόμο ιδρύεται το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. και έτσι η αρμοδιότητα αναγνώρισης Πανεπιστημίων της Αλλοδαπής καθώς και των τίτλων που απονέμονται παρέχεται αποκλειστικά σε αυτή την Υπηρεσία. Τον Απρίλιο του 2005 το ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α. (Ν. 741/1977) και η δημόσια υπηρεσία με τίτλο Ι.Τ.Ε. (Ν 1404/1983) καταργούνται και οι αρμοδιότητές τους περιέχονται στον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.. Ο ΔΟΑΤΑΠ, είναι Ν.Π.Δ.Δ. αρμόδιο για την αναγνώριση τίτλων σπουδών που απονέμονται από ομοταγή εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής κατεύθυνσης της αλλοδαπής καθώς και για την παροχή πληροφοριών σχετικά με σπουδές στην ανώτατη εκπαίδευση στην ημεδαπή και αλλοδαπή. (Για περισσότερες πληροφορίες για τον ΔΟΑΤΑΠ βλ. <http://www.doa-tap.gr/>).

57. Τα Διπλώματα DELE δημιουργήθηκαν το 1988 και μέχρι σήμερα είναι τα μοναδικά διπλώματα γλωσσομάθειας της Ισπανικής γλώσσας που αναγνωρίζονται ως τα επίσημα του Ισπανικού Κράτους σε παγκόσμιο επίπεδο. Στόχος της δημιουργίας τους ήταν η εξάπλωση και η αύξηση της παρουσίας της ισπανικής γλώσσας και πολιτισμού στο εξωτερικό. Αρχικά αρμόδιο για την οργάνωση και έκδοση των διπλωμάτων ήταν το Υπουργείο Παιδείας της Ισπανίας ενώ υπεύθυνο για τη σύνταξη και τη διόρθωση των εξετάσεων ήταν το Πανεπιστήμιο της Salamanca. Το 1992 η αρμοδιότητα πέρασε στο Instituto Cervantes που, από τότε, είναι ο υπεύθυνος Οργανισμός για την ακαδημαϊκή, διοικητική και οικονομική διεύθυνση των Διπλωμάτων. Τα Διπλώματα εκδίδονται πλέον στο όνομα του Υπουργού Παιδείας και του Διευθυντού του Ινστιτούτου ενώ το Πανεπιστήμιο της Salamanca εξακολουθεί να συμμετέχει στην αξιολόγηση των θεμάτων και τη διόρθωσή τους. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικές με τα Διπλώματα DELE, βλ. <http://atenas.cervantes.es>.

58. Σε Ισπανία και σε κάποιες άλλες χώρες υπάρχει ακόμη μία εξεταστική περίοδο, κατά τον μήνα Αύγουστο.

59. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας των Ηνωμένων Εθνών (UNSD) για το 2007, ο πληθυσμός της Ελλάδας εκτιμάται στα 11.147.000 (<http://data.un.org/Search.aspx?q=greece>), της Ιταλίας στα 58.877.000 (<http://data.un.org/Search.aspx?q=italy>) και της Βραζιλίας στα 191.791.000 (<http://data.un.org/Search.aspx?q=Brazil>).

60. “Uno de cada cuatro candidatos del mundo tramita su inscripción en alguno de los centros de examen que gestiona el Instituto Cervantes de Atenas” (Lugo Mirón, 2007: 15).

61. *Σημειώθηκε αύξηση μεγαλύτερη της τάξης του 30% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (*Memoria del Instituto Cervantes 2002-03*: 142).

** Σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 32% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (*Memoria del Instituto Cervantes 2003-04*: 134).

*** Σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 12,22% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (*Memoria del Instituto Cervantes 2004-05*: 124).

**** Παραδόξως ο αριθμός των υποψηφίων που αναφέρεται είναι ακριβώς ο ίδιος με εκείνον του προηγούμενου έτους. Ίσως να πρόκειται για λάθος κατά τη δημοσίευση των στοιχείων στο *Memoria del Instituto Cervantes 2005-06*: 120.

***** *Memoria del Instituto Cervantes 2003-04*: 150.

***** Ευχαριστούμε τον κ. Juan Vicente Piqueras Salinas, Διευθυντή Σπουδών του Instituto Cervantes της Αθήνας για τις πληροφορίες που μας έδωσε για τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά έτη.

Δεδομένα, τάσεις και προοπτικές σχετικά με τη θέση της Ισπανικής γλώσσας

***** Για το ακαδ. έτος 2008-2009 γνωρίζουμε τον αριθμό υποψηφίων μόνο για τις εξετάσεις Μαΐου και όχι και Νοεμβρίου.

62. Για περισσότερες πληροφορίες γύρω από το ΚΠΓ, βλ. <http://www.kpg.vpepth.gr/>

63. Ευχαριστούμε τον καθ. Αντώνιο Τσοπάνογλου, Πρόεδρο της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής του ΚΠΓ, για τις πληροφορίες που μας παραχώρησε.

64. *“Los objetivos que consciente o inconscientemente persiguen los alumnos que asisten a clase están directamente relacionados con los motivos por los que estudian español y, por tanto, con sus necesidades, intereses y expectativas”*.

65. Ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από 80 μαθητές (20 μαθητές ανά επίπεδο) του Instituto Cervantes της Αθήνας ανάμεσα στους μήνες Σεπτέμβριο και Δεκέμβριο 1994. Στην έρευνα συμμετείχαν επίσης, με άλλο ερωτηματολόγιο, 14 καθηγητές που αποτελούν μόνιμο διδακτικό προσωπικό του Instituto Cervantes της Αθήνας. (Τα πρωτότυπα ερωτηματολόγια ήταν γραμμένα στα Ισπανικά):

Γιατί αποφασίσατε να ξεκινήσετε ή να συνεχίσετε την εκμάθηση της Ισπανικής;	inicial	interm.	avanz.	super.	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
Για επαγγελματικούς λόγους	50,0%	45,0%	35,0%	35,0%	41,2%
Από ενδιαφέρον για τον πολιτισμό	20,0%	35,0%	25,0%	15,0%	23,7%
Για ταξιδιωτικούς λόγους (σε κάποια ισπανόφωνη χώρα)		5,0%		5,0%	2,5%
Για λόγους συμπάθειας προς πτυχές του ισπανόφωνου κόσμου	30,0%	35,0%	5,0%	15,0%	21,2%
Για λόγους προσωπικής ικανοποίησης	75,0%	45,0%	70,0%	85,0%	68,7%
Για άλλο λόγο. Ποιο;			5,0%		1,2%

Άλλοι λόγοι μπορεί να είναι η συγγένεια με ισπανόφωνους, η ενασχόληση στον ελεύθερο χρόνο, κτλ..

66. Αν και τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι έφηβοι δείχνουν ενδιαφέρον για την εκμάθηση της Ισπανικής και συμμετέχουν στις εξετάσεις DELE.

67. Για σημεία σύγκλισης και απόκλισης ανάμεσα στα Ελληνικά και στα Ισπανικά στα γλωσσικά αυτά επίπεδα βλ. Λεονταρίδη (2006), Leontaridi (2001, 2008, υπό δημοσίευση) Leontaridi, Peramos & Ruiz (2007), Leontaridi & Pérez (2008b) και Λεονταρίδη, Peramos & Ruiz (υπό δημοσίευση).

68. Σχετικά με τα πιστεύω και τις (στερεοτυπικές και μη) απόψεις μαθητών απέναντι στην Ισπανική και την εκμάθησή της, διαφωτιστικές είναι οι εργασίες των Alfa (2004) και Cabezuelo Martín (2005).

69. Ή Σ.Ε.Κ.Ι. (Σύλλογος Ελλήνων Καθηγητών Ισπανικής και Ισπανιστών).

70. *«...no siempre tienen la preparación adecuada, a veces es suficiente con que sean hispanohablantes. De ahí la necesidad de los cursos de formación de profesores»*.

71. *«Jornadas de didáctica del español como LE»*. Τον Σεπτέμβριο του 2009 θα πραγματοποιηθούν οι XVIII Ημερίδες Διδακτικής.

72. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://users.otenet.gr/~aspegr/>

73. *«Cursos de Metodología y Didáctica del español para profesores de español en Grecia»*.

74. Για τα Πρακτικά της Ημερίδας βλ. Λεονταρίδη κ.ά. (2006).

75. Για παράδειγμα ο οίκος SM (Leontaridi & Pérez, 2008c), SGEL (Pérez & Leontaridi, 2008), Difusión (Ron, 2005), Poliglot (Pérez Bernal, 2001, 2000, 1999), κ.ά

76. Σύμφωνα με στοιχεία του Ε.ΚΕ.ΒΙ (όπως παρατίθενται στην Lugo-Mirón, 2007: 17), οι μεταφράσεις βιβλίων από τα Ισπανικά αυξήθηκαν κατακόρυφα από το 1999 μέχρι το 2003: 43, 60, 57, 70, 111 αντίστοιχα, αν και σταδιακά μειώθηκαν στα 51 τα μεταφρασμένα έργα το 2004.

Βιβλιογραφία

- Alfa, N. (2004). *Ideas y representaciones de aprendices griegos que estudian ELE* (πτυχιακή εργασία Máster – Universidad de Barcelona). *Biblioteca virtual redELE*, no 3 (primer semestre 2005). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mepsyd.es/redele/biblioteca2005/alfa.shtml>, προσπελάστηκε στις 2/5/2009).
- Cabezuelo Martín, M. (2005). *Creencias y actitudes de alumnos griegos sobre el aprendizaje oral del español* (πτυχιακή εργασία Máster – Universidad de Barcelona). *Biblioteca virtual redELE*, no 5 (primer semestre 2006). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mepsyd.es/redele/Biblioteca2006/MargaritaCabezuelo.shtml>, προσπελάστηκε στις 2/5/2009).
- Castellanos Vega, I. (2006). *Análisis de necesidades e implicaciones a nivel institucional del área geográfico-cultural, de centro y de aula* (διδακτορική διατριβή – Universidad de Barcelona). *Biblioteca virtual redELE*, no 6 (segundo semestre 2006). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mec.es/redele/Biblioteca2006/ICastellanos.shtml>, προσπελάστηκε στις 3/3/2009).
- Δεσβίσης, Στ. (1985). *Ιστορία νεοελληνικής εκπαίδευσης και σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα*. Θεσσαλονίκη: Μέλισσα.
- Επαγγελματικά δικαιώματα σε πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ (2008, 27-06-08). *Ελευθεροτυπία*. (Διαθέσιμο on line: http://www.enet.gr/online/online_text/c=112,id=82542928, προσπελάστηκε στις 26/8/2008).
- European Comission / Eurybase - The Information Database on Education Systems in Europe (χ.η.). *Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα 2005/06*. Directorate-General for Education and Culture. (Διαθέσιμο on line: http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/EL_EL.pdf, προσπελάστηκε στις 28/8/2008).
- Λεονταρίδη, Ε. (2006). “‘HOLA ‘H TIPIOTA!’; de perlas lingüísticas y lindezas semejantes: el caso de los Falsos Amigos”. Στις Λεονταρίδη, Ε. κ.ά. (επίμ.), 266-272.
- Λεονταρίδη, Ε., Μπαλαση, Ε. & Σπανοπούλου, Κ. (επίμ.) (2006), *Πρακτικά της Ημερίδας «Αφιέρωμα στη Γερμανική, Ιταλική και Ισπανική Γλώσσα»*. Αθήνα: Focus on Health. (Η Ημερίδα οργανώθηκε στην Αθήνα από το ΔΞΓ του Παν/μίου Αθηνών και το Σύνδεσμο Φιλίας Εθνών στις 22/5/2004).
- Λεονταρίδη, Ε., Peramos Soler, N. & Ruiz Morales, M. (υπό δημοσίευση). “Η γλωσσική ικανότητα των Ελλήνων υποψηφίων στις εξετάσεις γλωσσομάθειας DELE του ισπανικού κράτους. Ανάλυση και συστηματοποίηση λαθών στην παραγωγή γραπτού λόγου. Διδακτικές προτάσεις”. *Επιλεγμένα Κείμενα των Πρακτικών του 14ου Διεθνούς Συνεδρίου της ΕΕΕΓ με θέμα “Εξελίξεις στην έρευνα της γλωσσικής εκμάθησης και διδασκαλίας”*. Θεσσαλονίκη: Ελληνική Εταιρεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας.
- Λεονταρίδη, Ε., Σπανοπούλου, Κ., Γεωργούντζου, Α., Ευαγγελίδου, Σ., Ιέλο, Μ., Μπαλάση, Ε., Τασσοπούλου, Ν. & Τσίτου, Ε. (επίμ.) (2008). *Πρακτικά του Α' Διεθνούς Συνεδρίου «Η γλώσσα σε έναν κόσμο που αλλάζει»*, Τόμος Ι. Αθήνα: ΔΞΓ Παν/μίου Αθηνών (Το Συνέδριο οργανώθηκε στην Αθήνα από το ΔΞΓ του Παν/μίου Αθηνών στις 9-11/12/2005).
- Leontaridi, E. (υπό δημοσίευση). “‘Antes’, ‘hace’ y su extraña familia: una aproximación a los errores de alumnos griegos en el campo de los marcadores temporales españoles”. *Actas del XXVII Congreso Internacional de AESLA: “Modos y formas de la comunicación humana”* – Ciudad Real.
- (2008). “‘Ayer estudiaba toda la tarde, sin parar. Seguro que apruebo...’ Variaciones sobre

- un mismo tema: el aspecto gramatical en español y en griego moderno”. *RedELE*, no 12. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mec.es/redele/Revista12/Leontaridi.pdf>, προσπελάστηκε στις 28/2/2009).
- (2001). *Los tiempos del pasado del indicativo en español y en griego moderno* (διδασκτορική διατριβή – Universidad de Salamanca). *Biblioteca virtual redELE*, no 9 (segundo semestre 2008). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mepsyd.es/redele/index.shtml>, προσπελάστηκε στις 28/2/2009).
- Leontaridi, E., Peramos Soler, N. & Ruiz Morales, M. (2007). “AMISTADES PELIGROSAS: Una aproximación teórica y una clasificación práctica de los *falsos amigos* entre el español y el griego moderno”. *OGIGIA. Revista electrónica de estudios hispánicos* No 2 (Ιούλιος 2007), 77-89. (Διαθέσιμο on line: <http://www.ogigia.es/OGIGIA2.html>, προσπελάστηκε στις 15/4/2009).
- Leontaridi, E. & Pérez Bernal, R.M. (2008a). “El español como lengua extranjera en el ámbito griego”, *Boletín ‘A los 4 vientos’*, No 7 (άνοιξη 2008). Madrid: SM. (Διαθέσιμο on line: <http://www.sm-ele.com/boletin/n7.htm>, προσπελάστηκε στις 15/4/2009).
- (2008b). “*Ayer estudiaba todo el día porque tenía una problema*: puntos problemáticos de la gramática española para griegos”. *Cuadernos de Italia y Grecia*, 7 (Δεκέμβριος 2008). Roma: Ministerio de Educación y Ciencia, Consejería de Educación y Ciencia, Embajadas de España en Italia y Grecia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mec.es/exterior/it/es/publicaciones/revistas.shtml>, προσπελάστηκε στις 15/4/2009).
- (2008c). *Claves de español para hablantes de griego*. Madrid: SM / Αθήνα: Πατάκης.
- Lugo Mirón, S. (2007). *Programación de un curso de expresión oral*. Madrid: Ediciones del Orto.
- Luján Castro, J. (2002). “La enseñanza del español como lengua extranjera en Europa: Datos generales y propuestas para su mejora”. *El español en el mundo. Anuario del Instituto Cervantes 2002*. Barcelona: Círculo de Lectores / Plaza & Janés. (Διαθέσιμο on line: http://cvc.cervantes.es/obref/anuario/anuario_02/, προσπελάστηκε στις 18/4/2009).
- Marcos Sagrado, A.M. (2006). *El aprendizaje cooperativo: diseños de una unidad didáctica y observaciones sobre su aplicación práctica en grupo de estudiantes griegos* (πτυχιακή εργασία Máster – Universidad de Nebrija). *Biblioteca virtual redELE*, no 8 (segundo semestre 2007). Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mepsyd.es/redele/Biblioteca2007/AnaMarcos/AnaMarcos.pdf>, προσπελάστηκε στις 4/5/2009).
- Memoria del Instituto Cervantes 2002-03*. (Διαθέσιμο on line: http://tic.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/memoria_2002_2003.htm, προσπελάστηκε στις 20/2/2009).
- Memoria del Instituto Cervantes 2003-04*. (Διαθέσιμο on line: http://tic.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/memoria_2003_2004.htm, προσπελάστηκε στις 20/2/2009).
- Memoria del Instituto Cervantes 2004-05*. (Διαθέσιμο on line: http://tic.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/memoria_2004_2005.htm, προσπελάστηκε στις 20/2/2009).
- Memoria del Instituto Cervantes 2005-06*. (Διαθέσιμο on line: http://tic.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/memoria_2005_2006.htm, προσπελάστηκε στις 20/2/2009).
- Memoria del Instituto Cervantes 2006-07*. (Διαθέσιμο on line: http://tic.cervantes.es/sobre_instituto_cervantes/memoria_2006_2007.htm, προσπελάστηκε στις 20/2/2009).
- Pérez Bernal, R.M. (2001). *Ισπανική γραμματική για Έλληνες σπουδαστές – Superior*. Αθήνα: Polyglot.
- (2000). *Ισπανική γραμματική για Έλληνες σπουδαστές – Intermedio*. Αθήνα: Polyglot.
- (1999). *Ισπανική γραμματική για Έλληνες σπουδαστές – Inicial*. Αθήνα: Polyglot.
- Pérez Bernal, R.M. & Leontaridi, E. (2008). *Español para hablantes de griego – Colección Contrastes*. Madrid: SGEL.
- Ponce Martín, M.C. (2007, diciembre). “La enseñanza del español en el sistema educativo griego”. *Cuadernos de Italia y Grecia*, 6, 33-42. Roma: Ministerio de Educación y Ciencia,

- Consejería de Educación y Ciencia, Embajadas de España en Italia y Grecia. (Διαθέσιμο on line: <http://www.mec.es/sgci/it/it/publicaciones/cuaderno06.pdf>, προσπελάστηκε στις 19/3/2009).
- Ron, A.I. (2005). *Versión griega de la “Gramática básica del estudiante de español”* (διάφοροι συγγραφείς). Barcelona: Difusión / Αθήνα: Γρίβας.
- Σκαρτσά, Π. (επιμ.) (2003). *Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα – συνοπτική εικόνα σε αριθμούς*. Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. (Διαθέσιμο on line: http://www.ypepth.gr/el_ec_page969.htm, προσπελάστηκε στις 13/1/2009).
- Στεργίου, Ε. (2007, 12-2-07). “Η ανώτατη εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση”. *Καθημερινή.gr* (Διαθέσιμο on line: http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathextra_5365_12/02/2007_181462, προσπελάστηκε στις 13/1/2009). [Ειδικότερα για την Ελλάδα: http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathextra_Flag181446=Take=00=Show=26=File=0=Pref=0frame100097_12/02/2007_181462).

Ενδιαφέροντες σύνδεσμοι

- Americalatina.gr: ιστότοπος με περιεχόμενο που αφορά τις χώρες της Λατινικής Αμερικής: <http://americalatina.gr>
- ASCLAYE – Alianza Sociocultural Latinoamericana y Española (1958): <http://users.otenet.gr/~asclaye>
- ASPE – Asociación de profesores de español e Hispanistas en Grecia (1991): <http://users.otenet.gr/~aspegr/>
- Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος: <http://www.statistics.gr/>
- Consejería de Educación – Asesoría Técnica en Grecia (oficina del Ministerio de Educación y Ciencia español en Italia y Grecia): <http://www.mec.es/exterior/gr/es/home/index.shtml>
- ΔΟΑΤΑΠ – Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης: <http://www.doatap.gr/>.
- ΕΑΠ – Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο: <http://www.eap.gr>
- Ελληνοϊσπανικό Κέντρο Πολιτισμού Θεσσαλονίκης “Federico García Lorca” (1990): <http://www.centrolorca.gr/>
- Ελληνοϊσπανικός Σύνδεσμος Αθηνών (1980): <http://www.hispanohelena.gr>
- Εταιρεία Ελλήνων Ισπανιστών (1997): <http://homepages.pathfinder.gr/hispanistasgr/>
- Eurydice (The information network on education in Europe): <http://www.eurydice.org> [Ειδικότερα για την Ελλάδα: <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=EL>]
- GUnet – Greek Universities Network (Ελληνικό Ακαδημαϊκό Διαδίκτυο): <http://www.gunet.gr>
- Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Κέρκυρα), Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας – «Ειδική Ισπανική γλώσσα και πολιτισμού και η διδακτική της ως ξένης»: http://www.dflti.ionio.gr/current/spanish_el.htm
- Instituto Cervantes de Atenas: <http://atenas.cervantes.es/>
- Ispania.gr: διαδικτυακή πύλη (portal) με περιεχόμενο που αφορά την Ισπανία: πολιτισμό, εκδηλώσεις, τέχνες, μουσική, φλαμένκο, λογοτεχνία, ειδήσεις, συνταγές, τουριστικές πληροφορίες κλπ.: <http://www.ispania.gr/>
- ΚΠΓ – Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας: http://www.ypepth.gr/el_ec_page8591.htm
- ΠΑ.Σ.Π.Ι.Φ. – Πανελλήνιος Σύλλογος Πτυχιούχων Ισπανικής Φιλολογίας του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών: aplifhi@yahoo.gr
- ΠΑ.ΣΥ.ΑΠ.ΙΣΠ. – Πανελλήνιος Σύλλογος Αποφοίτων Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού του ΕΑΠ: Licenciados.isp@gmail.com
- ΠΑ.ΣΥ.ΦΟΙ.ΙΣΠ. – Πανελλήνιος Σύλλογος Φοιτητών Ισπανικής Γλώσσας και Πολιτισμού του

Δεδομένα, τάσεις και προοπτικές σχετικά με τη θέση της Ισπανικής γλώσσας

ΕΑΠ: (Τ.Θ. 85012 – Πειραιάς 18052) eap.isp@gmail.com

Πρεσβεία της Ισπανίας στην Αθήνα: <http://www.mae.es/Embajadas/Atenas/es/home>

Sol Latino (ισπανόφωνη περιοδική έκδοση στην Αθήνα): <http://solatino.gr/ell/>

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ):
<http://www.auth.gr/itl>

UNSD - United States Statistics Division: <http://unstats.un.org>

Universia – Δίκτυο Πανεπιστημίων της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής: <http://www.universia.net/>

ΥΠΕΠΘ – Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: <http://www.ypepth.gr>